

dRIEF

Camperduin – Den Helder 18 augustus 2014

We stonden voor een zware taak: wandelen langs de gehele waddenkust. Van Nederland tot aan het puntje van Denemarken. Maar waar zouden we beginnen?

Op een maandag om negen uur in de ochtend bevinden we ons te Camperduin op de zuidpunt van de Hondsbossche Zeewering. Wat er nog van over is dan. Want we zien het met onze eigen ogen gebeuren. De machtige dijk wordt met zand bedekt. Deze dijk, dit heldenwerk, dit monument van onverzettelikheden, is gekenschetst als zwakke schakel. Hoe durven ze? Onvoldoende sterk zou hij zijn. Niet in staat om voldoende bescherming te bieden. Hij dient te worden verstevigd. Dat wil zeggen onder het zand te worden bedolven. Er wordt een duinmassief van driehonderd meter breedte tegenaan geschoven.

We laten landkaarten van een paar honderd jaar geleden aan ons voorbij trekken. Hier, te Camperduin, kwamen de vastelandsduinen van Holland tot een eind. Vanaf hier strekte zich het waddengebied uit. De kustlijn boog westwaarts weg en gaf ruimte aan een kwelderachtige vlakte met daarop wat eilanden: 't Oghe en Huisduinen. En op die eilanden bevonden zich dorpjes. Callinge, waarin we gemakkelijk het huidige Callantsoog herkennen, was er een van. Altijd lag de zee op de loer en sloeg gaten in de fragiele kust. Zo ontstonden zeegaten met mooie namen als De

Zijpe, 't Kley Gat, 't Buyte Gat, 't Heers Diep. Steeds weer probeerde de mens deze uitgestrekte wadvlakte op de zee te veroveren. De mens heeft gewonnen.

Het weer op deze dag is bar en boos. Harde, stormachtige wind uit het zuidwesten en af en toe stevige buien. De koudste zomerdag sinds vijftig jaar. Het zwerk is grijs. Een koppel ganzen lijkt te worden weg geblazen.

"We treffen het!"

Geen beter weer dan dit, om het onheilspellende en de grootsheid van het wad te ervaren.

Ook Simon Gutker, de in brons gegoten jutter, kijkt uit over de zee. En ook hij weet niet wat hij ziet.

Niet de vertrouwde Hondsbossche maar een zandmassief zoals overal elders langs de Nederlandse Noordzeekust. De laatste steenlopers van de Hondsbossche zoeken een goed heenkomen.

De aanleg van het zandlichaam is tot ongeveer een kilometer lengte gevorderd, daarna rest nog, voor even, de echte dijk. We realiseren ons dat zo'n zeewering een eigen geluid heeft. Het beroemde gedicht van Adriaan Roland Holst komt in onze gedachten:

In Ballingschap

*Ik kon vannacht niet slapen, zoo heb ik gesmacht
naar de eenige aardsche stem die mij nog kan verlossen:
naar dat groot aangaan van de zee bij de Hondsbossche,
de lange wering in het noorden van den nacht.*

*Wel had een stem het buiten over heide en bosschen –
maar heeft de nachtwind ooit een balling troost gebracht?*

Zware romantiek en melancholie bezongen door de eenzame bard, door een dichter die in hoger sferen verkeert. Maar hij had wel een punt. Met de ondergang van de Hondsbossche zal ook dat kenmerkende geluid verdwijnen. De PR medewerkers van het waterschap hebben er geen boodschap aan en maken overuren: 'Hier wordt het langste strand van Europa gerealiseerd' en meer van dat soort ronkende onzin valt te lezen op de voorlichtingsborden.

We belanden weer in een felle bui waar onze regenpakken maar nauwelijks tegen bestand zijn. Dan weer klaart de hemel op. Hagelwitte wolken tegen een blauwe achtergrond. In striemende regen komen we aan in Petten. Kampeerders zoeken een goed heenkomen. We versieren een lift naar Callantsoog waar we koffie drinken in café De Foyer. Het is niet goed voor te stellen dat we zijn aangekomen in een duingebied dat nog geen vijfhonderd jaar geleden een echt eiland was. We laten de geschiedenis nog even op ons inwerken:

Het eiland 'Oghe' bestond uit een aantal, met elkaar vergroeide, 'oogduincomplexen'. Dat zijn sikkelvormige duinen, die met de rug naar het zuidwesten gekeerd zijn. We vinden dit soort duinvormen nu nog terug in de vorm van de eilanden Rottumeroog, Griend en de westkant van Schiermonnikoog. In de luwte van deze oogduinen vond opslibbing met zeeklei plaats. De bewoners gingen dan ook snel over tot het inpolderen van deze vruchtbare grond. Dat gebeurde met lage dijkjes van zeewier of harde turven. Aan de zeezijde liet men ook wel zanddijken opstuiven met behulp van takkenschermen. Zo ontstond bijvoorbeeld de Helmdijk, die we nog steeds bij Grootte Keeten kunnen terugvinden.

Hoewel er aan de luwe zijde van het eiland sprake was van aangroei, was het handhaven van de kustlijn aan de kant van de Noordzee een groot probleem. Soms vond er aangroei plaats, maar veel vaker was er sprake van afslag en verstuiving. Omstreeks 1510 moest het oude dorp Callantsoog worden verlaten en werd een nieuwe woonkern gesticht. Deze kende een zekere welvaart door export van haring naar Vlaanderen en Frankrijk.

In en rond het kerkje van Callantsoog zijn nog wat schamele restanten van dat vroegere zeevaarderleven te vinden. Zoals een opschrift en een grafsteen in de kerk die getuigen van het belang van de vangst op haring en schol.

CALLANTS-OOGH tot den LEESER

*Een Eyland was ik eerst omcingelt door de Zee
Seer Volk en Neeringh-ryk, myn Scheepen van de Rhee
Tot Ses en dertigh Stuks, alleen ten Haringh gingen
Wyl Veelen voor de Wal de Verschen Zeevis Vingen
Twee dorpen 'T OOGH genaamt, zyn voor myn tyd Geweest
Het Laetste door den Vloed vernielt, Waar van men Leest
Dat Neffens kerk en School, drie Hondert Huysen Stonden
Myn Dyk is eerst, Daarna die van den Zyp verslonden
Maar Eendraght, met Gods hulp, Weerstonden 't Zeegewelt*

Van dit grootse verleden is nog maar weinig over. Callantsoog is een tevreden toeristendorp geworden. We moeten het doen met een tweetal grafstenen vlak naast de kerk en voorzien van inspirerende teksten:

*Bij God bekend
De zee bracht hem
22 – 8 – 1988*

*Louis Kerl  v  o
perdu en mer
a l'age de 25 ans*

We trekken verder richting Den Helder. Van het strand is niet veel meer over. Een smalle strook blubberig zand waar zeeschuim zich ophoopt. Verdrietige vakantiegangers waden er doorheen. Een radeloze hond zoekt er naar een weggeworpen bal. Een wirwar aan borden en bordjes maakt in elk geval duidelijk dat er verdrinkingsgevaar is. Toch waagt een enkeling zich te water. Het vak waar gevliegerd mag worden is verlaten.

Bij Groote keeten verlaten we het strand, trekken de zeereep over en komen terecht in het Botgat. We houden de zanddijk, die in 1953 kort na de watersnoodramp is aangelegd, aan onze rechterhand. In de smalle duinvallei treffen we uitgebloeide orchideeën. Ook het rondbladig wintergroen heeft maar weinig kleur meer en staat nog net aan in bloei. In bloemengidsen van enige decennia geleden valt te lezen dat deze bloemen zo naar broodpap ruiken. Broodpap? Kom er nog eens om.

We zien hier ook de eerste tapuiten, volkomen in overeenstemming met het feit dat de duinen van de Noordkop van Noord Holland het laatste bolwerk van deze soort in Nederland zijn.

Dan duikt Den Helder op. We drinken koffie in een café boven op de zeedijk. De eerste etappe zit erop.

Tekst: Theo Bakker
Foto's: Rob Strietman